

พัชรिता วรศาลศิริ, ปณิดา คุ่มผล, สุทธนันท์ สุทธชนะ, พวงทิพย์ รัตนะรัต, จุติกาญจน์ ภูเก้าล้วน, มนตรียา อุ่นเทียมโสภ, อนัญญา หาบุญมี, อัจฉรวรรณ ช่างพินิจ, ณัฐกานต์ อุ่นไพโร, กาญจนา แจ็กนอก, อรปวีณี สการะเศรษฐี, ทักษิณี วรรณกิจ, จักรรัฐ พิทยาวงศ์อานนท์
ทีมประเมินสถานการณ์สาธารณสุข (Situation Awareness Team: SAT) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 11 ระหว่างวันที่ 15 - 21 มีนาคม 2558 ทีมประเมินสถานการณ์สาธารณสุข กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. อุบัติเหตุรถเสียหลักพุ่งชนเสาไฟฟ้า จังหวัดสตูล
เสียชีวิต 6 ราย บาดเจ็บ 3 ราย ผลการสอบสวนเหตุการณ์พบว่า เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2558 เวลา 16.00 น. เหตุเกิดในเขตพื้นที่ บ้านป่าเสม็ด หมู่ 11 ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล เป็นรถยนต์แวนส่วนบุคคล 7 ที่นั่ง 5 ประตู สีขาว ของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย มีผู้โดยสารและผู้ขับขี่จำนวน 9 ราย (สัญชาติไทย 1 ราย และสัญชาติมาเลเซีย 8 ราย) อายุระหว่าง 2 เดือน ถึง 45 ปี กลับจากเยี่ยมญาติและท่องเที่ยวในจังหวัดพังงา ชนเสาไฟฟ้าข้างถนน บริเวณถนนทางโค้งขาเข้าจังหวัดสตูล สายละงู-ทุ่งหว้า ทำให้มีผู้เสียชีวิตทั้งหมด 6 ราย (เสียชีวิต ณ จุดเกิดเหตุ 4 ราย เสียชีวิตขณะนำส่ง 1 ราย และเสียชีวิตหลังเข้ารับการรักษา 1 ราย) บาดเจ็บสาหัส 3 ราย (ส่งต่อเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสตูล 1 ราย และโรงพยาบาลตรัง 2 ราย) ซึ่งจากการตรวจสอบสภาพรถ พบว่าระบบถุงลมนิรภัยด้านหน้าทั้ง 2 ข้าง ทำงานเป็นปกติ ผู้ขับขี่และผู้โดยสารที่นั่งด้านหน้าคาดเข็มขัดนิรภัย แต่ผู้โดยสารที่นั่งด้านหลังมีเด็กอายุ 2 เดือน และ เด็กอายุ 6 ขวบ นั่งอยู่ด้วย ในส่วนที่นั่งผู้โดยสารด้านหลังมีผู้โดยสารทั้งหมด 5 คน ไม่ได้คาดเข็มขัดนิรภัย พร้อมสัมภาระเต็มคันรถ และสภาพถนนบริเวณที่เกิดเหตุเป็นทางโค้งรูปตัวเอส ขึ้นเนิน ไม่มีป้ายแจ้งเตือนหรือป้ายจำกัดความเร็ว ระยะห่างระหว่างเสาไฟฟ้ากับขอบถนน 4.5 เมตร เป็นไปตามกำหนดของมาตรฐานกรมทางหลวงชนบท จากข้อมูลในหนังสือขออนุญาตขับขี่รถยนต์ระหว่างประเทศ มีประวัติใช้รถคันดังกล่าวในประเทศไทยจำนวน 3-4 ครั้ง ส่วนในรายละเอียดข้อมูลเรื่องของระยะเวลาตั้งแต่ออกเดินทางจนถึงจุดเกิดเหตุ และความเร็วขณะขับรถไม่สามารถระบุได้ เนื่องจากผู้ขับขี่อาการบาดเจ็บสาหัสไม่สามารถให้ข้อมูลได้ โดยทีมเฝ้าระวังสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็วจากสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล สอบถามผู้เห็นเหตุการณ์ สัมภาษณ์ผู้บาดเจ็บที่โรงพยาบาลสตูล สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ด้าน

ตรวจคนเข้าเมือง และทบทวนข้อมูลสถิติการเข้า-ออกราชอาณาจักรไทย สัมภาษณ์ด่านศุลกากรเกี่ยวกับการนำเข้ารถยนต์คันที่เกิดเหตุ และประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสืบค้นข้อมูลอุบัติเหตุจังหวัดสตูล เพื่อสรุปอุบัติเหตุเบื้องต้นที่เกิดขึ้น พบว่า อุบัติเหตุรถยนต์ชนเสาไฟฟ้าในลักษณะนี้ไม่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่นี้มาก่อน จากเหตุการณ์นี้มีผู้โดยสารที่รอดชีวิตจำนวน 3 ราย เป็นคนขับเพศชาย อายุ 25 ปี และเด็กชายอายุ 2 เดือน อาการสาหัส ไม่รู้สึกตัว ส่วนเด็กชายอายุ 6 ปี ได้รับบาดเจ็บ ขาหัก และจากการตรวจสอบสภาพถนน ไม่พบร่องรอยของการเบรกที่พื้นถนน ข้อมูลจากญาติของผู้โดยสารคาดการณ์ว่า รถคันนี้ต้องเดินทางไปถึงด่านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดสตูลก่อนเวลา 18.00 น. จึงน่าจะขับรถด้วยความเร็ว นอกจากนี้ยังขาดแนวทางการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องเรื่องการจัดการและส่งศพผู้เสียชีวิตกลับประเทศเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาด้วย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ ณ จุดเกิดเหตุ ทั้งนี้หมวดการทางสตูล จะดำเนินการทำลูกระนาดในช่องทางเดินรถ เพิ่มป้ายเตือนลดความเร็ว หรือไฟเตือนก่อนถึงทางโค้ง

2. โรคพิษสุนัขบ้าเสียชีวิต 1 ราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเพศชาย อายุ 7 ปี สัญชาติพม่า อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนาทองมุขชายแดนพม่า ปฏิเสธโรคประจำตัว ไม่มีประวัติการได้รับวัคซีน เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2558 ด้วยอาการไข้สูง 39.9 องศาเซลเซียส และเจ็บหลัง จึงไปรับการรักษาที่คลินิกในท้องถิ่นเดียวกัน แล้วอาการดีขึ้น ต่อมาเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2558 มีอาการซึม เบื่ออาหาร จึงได้เดินทางข้ามชายแดนผ่านด่านพม่าและด่านทหารไทยที่นาเขียว มาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอรุณทัย ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มาถึงในวันที่ 16 มีนาคม 2558 ซึ่งระหว่างเดินทางผู้ป่วยมีอาการชักเกร็ง แกร็บที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอรุณทัย พบว่าผู้ป่วยมีไข้สูง 41.1 องศาเซลเซียส อ่อนเพลีย พูดจาจวนจวน ควบคุมการทรงตัวไม่ได้ คอแข็ง กลืนลำบาก ผวาเวลาลมพัดผ่าน น้ำลายฟุ้งปาก

จึงถูกส่งตัวไปยังโรงพยาบาลเชียงดาว ในเวลา 19.40 น. ผู้ป่วยมีอาการซึมกึ่งโคม่า มีอาการเกร็งเป็นพัก ๆ ไม่มีการตอบสนองของรูม่านตา nystagmus positive, stiffness of neck negative แพทย์ได้ใส่ท่อช่วยหายใจ และช่วยฟื้นคืนชีพ 2 ครั้ง ญาติขอปฏิเสธการกู้ชีวิตผู้ป่วย ต่อมาผู้ป่วยได้เสียชีวิตเมื่อเวลา 21.10 น. โรงพยาบาลเชียงดาวประสานโรงพยาบาลนครพิงค์เพื่อเก็บตัวอย่างผู้เสียชีวิตส่งตรวจหาเชื้อพิษสุนัขบ้า จำนวน 5 ตัวอย่าง ได้แก่ น้ำไขสันหลัง เลือด ปมรากผม Biopsy ผิวหนังบริเวณท้ายทอย และเนื้อเยื่อกระดูกตา ที่คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และส่งร่างผู้เสียชีวิตกลับไปยังโรงพยาบาลเชียงดาว ล่าสุดในวันที่ 19 มีนาคม 2558 ได้รับรายงานผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการจากศูนย์ปฏิบัติการโรคทางสมอง โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พบผลตรวจปมรากผม จำนวน 5 เส้น ให้ผลบวกต่อโรคพิษสุนัขบ้า ส่วนตัวอย่าง น้ำไขสันหลัง Biopsy ผิวหนังบริเวณท้ายทอย และเนื้อเยื่อกระดูกตา ตรวจไม่พบเชื้อไวรัสโรคพิษสุนัขบ้า จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอรุณทัย ผู้เสียชีวิตอาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัว จำนวน 5 คน ประกอบด้วย พ่อ แม่ พี่ชายคนโต และพี่สาว อายุ 13 ปี พบว่าผู้เสียชีวิต มีประวัติถูกสุนัขกัดบริเวณใบหน้าซีกซ้ายและหลัง เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2558 และสุนัขที่กัดได้ถูกยิงตายในวันเดียวกันโดยไม่ได้ส่งตรวจหาเชื้อพิษสุนัขบ้า และผู้เสียชีวิตได้เข้ารับการรักษาจากโรงพยาบาลท้องถิ่นในประเทศพม่า โดยฉีดยาลดไข้ 1 ครั้ง และฉีดวัคซีนไม่ทราบชนิด จำนวน 2 เข็ม และจากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม พบว่า สุนัขตัวที่กัดเด็กดังกล่าว มีประวัติเคยกัดสัตว์ตัวอื่นในหมู่บ้านเดียวกัน นอกจากนี้ช่วงเดือนกันยายน 2557 มีประวัติพบผู้เสียชีวิตจากโรคพิษสุนัขบ้า 2 ราย ที่หมู่บ้านหนองอูก ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านนาทอง 30 กิโลเมตร และอยู่ห่างชายแดนไทย 4-5 กิโลเมตร ทางเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแบบปูพรมให้สุนัขในหมู่บ้านที่อยู่บริเวณพื้นที่แถบชายแดนดังกล่าวแล้ว แพทย์ดำเนินการให้วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแก่เจ้าหน้าที่ที่สัมผัสผู้เสียชีวิตทุกคน และญาติของผู้เสียชีวิต จำนวน 2 คน คือ มารดา และพี่สาว ซึ่งยังพักอาศัยอยู่บ้านญาติในหมู่บ้านอรุณทัย พร้อมทั้งประสานขอให้ญาติที่มีประวัติสัมผัสกับผู้เสียชีวิต เข้ามารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

3. โรคไขหวัดใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 56 ราย จากผู้ป่วยจิตเวชในโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งหมด 185 คน พบผู้ที่ป่วยเป็นไขหวัดใหญ่ทั้งหมดเป็นชายกระจายใน 4 ตึก โดยมีอัตราป่วยของแต่ละหอผู้ป่วย ช่วงระหว่างร้อยละ 21 ถึงร้อยละ 31 ผู้ป่วยไขหวัดใหญ่รายแรกเริ่มป่วยเมื่อ

วันที่ 5 มีนาคม 2558 ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาการไข้ (ร้อยละ 85.7) ไอ (ร้อยละ 41.1) เจ็บคอ (ร้อยละ 23.2) มีน้ำมูก (ร้อยละ 14.3) อ่อนเพลีย (ร้อยละ 25.0) ปวดกล้ามเนื้อ (ร้อยละ 21.4) และปวดศีรษะ (ร้อยละ 12.5) แพทย์เก็บตัวอย่างส่งตรวจ 51 ตัวอย่าง ตรวจด้วยวิธี Rapid Test ผลพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไขหวัดใหญ่ชนิดเอ (H1N1) 2009 จำนวน 15 ราย พบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไขหวัดใหญ่ชนิดเอ จำนวน 2 ราย และพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไขหวัดใหญ่ชนิดเอ และบี จำนวน 2 ราย และเก็บตัวอย่างส่งตรวจด้วยวิธี RT-PCR จำนวน 5 ตัวอย่าง ผลพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไขหวัดใหญ่ชนิดเอ (H1N1) 2009 จำนวน 4 ราย และพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไขหวัดใหญ่ชนิดเอ 1 ราย จากการสำรวจสภาพแวดล้อมบริเวณหอผู้ป่วยจิตเวชชาย พบว่ามีการใช้ที่นอนร่วมกัน ใช้แก้วน้ำร่วมกัน มีการวางแปรงสีฟันที่ระบุงูที่นอน แปรงแต่ละด้ามรวมไว้ในตะกร้าเดียวกัน ทำให้เชื้อไวรัสไขหวัดใหญ่อาจปนเปื้อนระหว่างแปรงสีฟัน มีการใช้ห้องน้ำร่วมกัน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ประจำหอผู้ป่วยมีการใช้เสื้อกาวน์ซ้ำ (โดยไม่ผ่านการทำความสะอาดหรือทำลายเชื้อ) ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว ร่วมกับโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ ได้จัดตั้ง War room เพื่อหาแนวทางและมาตรการควบคุมโรค คัดกรองและแยกผู้ป่วยกลุ่มอาการคล้ายไขหวัดใหญ่และของใช้ส่วนตัว เตรียมแอลกอฮอล์เจลในจุดต่างๆ พร้อมทั้งสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่และผู้ป่วยล้างมือด้วยสบู่หรือเจลล้างมือบ่อย ๆ รวมทั้งจัดเตรียมและสนับสนุนให้ใช้หน้ากากอนามัย และเสื้อกาวน์ที่เพียงพอแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ให้ชะลอการจำหน่ายผู้ป่วยออก และติดตามอาการผู้ป่วยและผู้สัมผัสใกล้ชิดทุกวัน จนครบ 14 วัน

ใน ปี พ.ศ. 2558 พบการระบาดของโรคไขหวัดใหญ่ 3 เหตุการณ์ ได้แก่ เหตุการณ์แรกการระบาดที่ร้านขายวัสดุก่อสร้างจังหวัดปทุมธานี ตั้งแต่วันที่ 15 - 17 มกราคม 2558 พบผู้ป่วย 13 ราย เก็บตัวอย่างส่งตรวจ 2 ตัวอย่าง ผลพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไขหวัดใหญ่ชนิดเอ สายพันธุ์ H1N1/2009 ทั้ง 2 ตัวอย่าง เหตุการณ์ที่สองเป็นการระบาดในชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบผู้ป่วย 7 ราย เก็บตัวอย่างส่งตรวจ 2 ตัวอย่าง พบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไขหวัดใหญ่ชนิดเอ สายพันธุ์ H1N1/2009 ทั้ง 2 ตัวอย่าง และเหตุการณ์ที่สาม เป็นการระบาดในโรงพยาบาล A จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นโรงพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช พบผู้ป่วย 56 ราย เก็บตัวอย่างส่งตรวจ 56 ตัวอย่าง ผลพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไขหวัดใหญ่ชนิดเอ สายพันธุ์ H1N1/2009 จำนวน 19 ราย พบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไขหวัดใหญ่ชนิดเอ 3 ราย และพบสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไขหวัดใหญ่ชนิดเอและบี 2 ราย

สถานการณ์ต่างประเทศ

1. สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่า ในภูมิภาคแอฟริกาตะวันตก

ข้อมูลองค์การอนามัยโลก (WHO Ebola situation summary ณ วันที่ 20 มีนาคม 2558) มีรายงานผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่าจากการระบาดในภูมิภาคแอฟริกาตะวันตกสะสมทั้งสิ้น 24,788 ราย เสียชีวิต 10,251 ราย พบผู้ป่วยรายใหม่ในสัปดาห์นี้ 150 ราย สูงขึ้นจากสัปดาห์ที่ผ่านมา (116 ราย) โดยประเทศกินี มี

รายงานสูงสุด (95 ราย) ขณะที่ประเทศเซียร์ราลีโอน มีรายงานผู้ป่วยต่ำสุดในรอบ 9 เดือน (55 ราย) สำหรับประเทศไลบีเรีย ยังคงปลอดจากผู้ป่วยติดเชื้อรายใหม่ ติดต่อกันสามสัปดาห์ที่ผ่านมา รายงานผู้ป่วยรายใหม่ รายแรกของสัปดาห์เมื่อวันศุกร์ที่ผ่านมา เป็นหญิงวัย 44 ปี จาก Caldwell district of Monrovia ประเทศไลบีเรีย ตรวจพบเชื้ออีโบล่าโดยคาดว่าอาจได้รับเชื้อผ่านทางกร่วมเพศ ซึ่งเป็นที่ทราบดีว่า เชื้ออีโบล่าสามารถมีชีวิตรอดอยู่ใน semen ได้นานถึง 7 สัปดาห์ หลังจากรักษาหายจากอาการป่วยแล้ว

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ป่วยสะสมและผู้ป่วยรายใหม่สัปดาห์ล่าสุด สามประเทศที่มีการระบาดในวงกว้าง (ข้อมูล ณ วันที่ 20 มีนาคม 2558)

ประเทศ	จำนวนผู้ป่วยสะสม		จำนวนผู้ป่วยรายใหม่ สัปดาห์ล่าสุด	ร้อยละของผู้สัมผัสโรคที่ติดตามได้ทุกวัน ในสัปดาห์ล่าสุด
	ป่วย	ตาย (%CFR)		
กินี	3,404	2,241 (66)	95	98%
ไลบีเรีย	9,555	4,283 (45)	0	98%
เซียร์ราลีโอน	11,794	3,712 (31)	55	96%
รวม	24,753	10,236 (41)	150	-

ติดตามข้อมูลข่าวสารการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาได้ที่
Facebook สำนักระบาดวิทยา